

РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ США

*Освіта - це місце зустрічі поколінь,
де відбувається передача соціального досвіду.*

Михайлюк Л. М

Актуальність дослідження проблем освіти полягає в тому, що зміни в освіті адекватні змінам в суспільстві, які обумовлюють історичний та культурний прогрес людства.

Формування системи вищої освіти. Перші кроки до становлення системи вищої освіти у США було зроблено ще на початку XVII ст., коли засновувались коледжі вільних мистецтв, які створювались на зразок англійських технологічних. Згодом майже в усіх штатах з'явилися сільськогосподарські коледжі. Однак, якщо в Європі вищі професійні школи існували самостійно, то в США зазвичай, включалися до складу університету поряд з коледжами вільних наук та мистецтв. Одночасно зі ступенем бакалавра вони почали присвоювати ступінь магістра і доктора. Таким чином, до початку XX ст. еволюція установ американської вищої школи привела до створення великих університетів, які стали основними осередками фундаментальної науки в США. На сьогодні США займає друге місце в світі за кількістю вищих навчальних закладів. Вища освіта (ступінь бакалавра) мають 28% населення США.

Упродовж XVII-XIX ст. відбулися істотні зміни в системі освіти, однак, рівень вищої освіти США до початку Другої світової війни був досить низьким. Хоч у країні налічувалося 1756 університетів, у яких навчалось 1,5 млн. студентів, не всі ці заклади відповідали стандартам вищої школи . Найстаріший університет США, Гарвардський, був заснований неподалік від Бостона, штат Массачусетс, в 1636 році. Станом на 1940 рік у штаті Нью - Йорк налічувалося тільки чотири державні коледжі зі 150 наявних. Перший державний університет було створено лише в 1948 р. у зв'язку з прийняттям серії законодавчих актів із питань освіти. Таким чином, вища освіта в США формувалася за регіональною ознакою, а не за національною. Місцеві органи влади самостійно вирішували питання організації вищих освітніх закладів та розробляли свої системи управління ними. Окрім того, Департамент освіти США як окреме федеральне міністерство було сформовано тільки в 1979 р., до того часу проблемами розробки загальної політики у сфері вищої освіти та контролю за діяльністю навчальних закладів видав Департамент охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення. Американські ВНЗ діляться на приватні й державні. І ті, й інші можуть бути різного рівня, причому від їх престижності залежить, зокрема, процедура відбору та прийому абітурієнтів, а також вартість навчання. У чотирирічному коледжі, і в університеті можна одержати ступінь бакалавра.

В університетах США діє майже 170 різноманітних програм підготовки бакалаврів. Співвідношення обов'язкових дисциплін і дисциплін за вибором залежить від циклу навчання, його належності до державного або приватного

сектора. Здебільшого обов'язкові дисципліни становлять до 60 % загального обсягу навчального часу; понад 20 % – вибіркові; час, що залишився, розподіляється між факультативними курсами. Вибіркові курси – залікові. Вони можуть входити до програм будь-якого року навчання, але найінтенсивніше (до 70 % часу) їх вивчають на останньому курсі. В університетах США велика увага приділяється професіоналізації діяльності майбутнього спеціаліста протягом практики. Практика – це комплекс таких її видів: а) лабораторна практика у контрольованих умовах; б) спеціальна практика; в) спостереження за процесом навчання; г) відвідування адміністративних центрів освіти. Практика збільшена і триває півтора-два, а то й три семестри, почергово з курсами теоретичної підготовки. Цей факт є нововведенням у педагогічній підготовці, що сприяє підвищенню якості навчання майбутніх учителів [7, с. 16-18].

Система вищої освіти США надзвичайно велика і різноманітна. На відміну від інших країн, великої популярності набули програми 2-3-річної спеціалізованої підготовки у місцевих і молодших коледжах, які давали змогу порівняно дешево і швидко готувати до ефективної практичної роботи широкі контингенти молоді. Завдяки цьому США у ХХ ст. постійно перебували й утримуються зараз у числі світових лідерів з охоплення населення різними видами післясередньої освіти. Середину 90-х років країна зустріла з майже 4000 ліцензованих закладів вищої освіти різного рівня й близько 14 млн. студентів (1/3 закладів і понад 1/5 студентів планети).

Отже, особливістю США є й те, що, крім освітніх і наукових функцій, їх заклади вищої освіти виконують важливі соціально-культурні завдання (програми безперервного навчання, перепідготовки безробітних, консультаційні й експертні послуги, надання курсів різного змісту і тривалості усім, хто цікавиться новим і прагне самовдосконалення).

Таким чином, розглядаючи світовий досвід освіти, ми можемо зробити висновки, щодо вищої освіти України, реформування вищої освіти України виявилось найбільш складним процесом.

Українська система освіти зазнала дуже незначних змін за двадцять років незалежності країни. Основними недоліками цієї системи залишаються: недостатня автономія навчальних закладів, неефективність державного фінансування та корупція. Лише 11% українських студентів навчаються у приватних ВНЗ. Приватна альтернатива в секторі освіти має бути присутня і не може пригнічуватися державою, як це відбувається останнім часом в Україні. Однак питання навіть не в тому, скільки у нас приватних освітніх установ, тому що тільки сама приналежність до приватного чи державного сектора не є індикатором якості. Наприклад, одні з найкращих у світі університетів – Оксфордський і Кембриджський – є державними, але при цьому користуються широкою автономією. У США державні університети мають меншу автономію, ніж приватні. Не дивно, що кращі університети в США є як раз приватними, наприклад, Гарвардський і Єльський. 13 із топ-20 університетів світу – це університети США, і цікаво, що всі ці 13 університетів є приватними, тобто користуються більшою автономією.

Список використаної літератури

1. *Лунячек В.Е.* Деякі практичні питання управління освітою в США / В.Е. Лунячек // *Нова педагогічна думка*. - 2008. - № 1. - С. 16-20.
2. *Кнорр Н.* Україна та США: тенденції розвитку освіти / Н. Кнорр // *Завуч*. - 2005. - № 25, серпень. - С. 11-14.
3. *Корсак К.* Нові аспекти сучасної освітньої політики провідних країн Заходу / К. Корсак, А. Яновский // *Шлях освіти*. - 2000. - № 2. - С. 16-18.
4. *Кошманова Т.С.* Розвиток педагогічної освіти США (1960-1968 рр.): [монографія] / Т.С. Кошманова. - Львів : Світ, 1999. - 488 с.
5. *Михайлюк Л. М.* Реформи освіти у США та Франції: порівняльний аналіз / Л. М. Михайлюк // *Практична психологія та соціальна робота*. - Київ, 2005. - № 1. - С. 75-80.

Марина Бутенко

ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В АВСТРАЛІЇ

Посилений інтерес до освіти та необхідність її реформування пояснюються низкою причин. По-перше, освіта пов'язана з усіма сферами суспільного життя. По-друге, суспільство теж залежить від освіти, тому що воно впливає на її функціонування та розвиток. Від рівня освіти залежить якість трудових ресурсів, що мають істотний вплив на економіку суспільства. [4, с. 476]. Серед 100 найкращих університетів світу за версією QS-7 сім австралійських, тобто, в національному заліку Австралія посідає третю сходинку відразу за США та Великобританією, які мають відповідно 31 та 19 університетів у цьому списку [5]. Питанням сучасного стану австралійської освіти займалися: А.Велш, А. Баркан, [5] Г. Бумер, Д. Бурке, Д. Колдвелл, А.Василюк, О. Заболотна, О.Локшина [6].

Говорячи про передумови реформи, слід зазначити, що австралійська система освіти розвивалася відносно стабільно до другої половини ХХ ст. Виділяють 3 фактори, що зробили істотний вплив на розвиток національної системи освіти до початку реформи. Демографічний фактор проявлявся в масовій еміграції з Великобританії, країн Середземномор'я, Східної Європи і, пізніше, країн Азії. Зростання народжуваності в 1950-60-ті рр. призвели до того, що до 90-х років ХХ століття населення Австралії подвоїлося.

Соціальний фактор проявлявся в тому, що післявоєнні суспільні рухи кінця 1960-х, а також 1970-х рр. призвели до ослаблення авторитету владних органів різних рівнів і сфер суспільства. Недовіра суспільства до органів управління освітою призвела в кінцевому рахунку до відмови від комітетів інспекторів та створення Комісії австралійських шкіл для контролю над виділеними коштами. Крім того, були створені студентські товариства та інші громадські структури, які відновили через багато десятиліть права громад брати участь в системі державної освіти, що викликало ослаблення влади директорів шкіл [2]. Економічний фактор проявляється в тому, що негативні процеси, які відбуваються в ряді галузей, зниження тарифів, а також наслідки економічного спаду на початку 1990-х рр. призвели до занепаду багатьох